

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår dato: 03.01.2012
Deres ref.: Ragnhild TranøyVår saks- Ragnhild Tranøy
behandler:

Høringsinnspill: NOU økt selvbestemmelse og rettssikkerhet

Intensjonen med utredningen

Klinikk for psykisk helsevern, Sykehuset Østfold støtter formålet med å styrke selvbestemmelsesretten og rettssikkerheten til mennesker med alvorlige psykiske lidelser, samtidig som samfunnets omsorgsansvar for denne gruppen, og andre mennesker i psykisk krise fortsatt søkes ivaretatt. Vi er imidlertid usikre på om de ulike tiltak som forslås i utredningen i praksis vil bidra til dette. I denne tilbakemeldingen har vi valgt å knytte noen korte kommentarer til enkelte aspekter og forslag som blir presentert i NOU om økt selvbestemmelse og rettssikkerhet.

1. Kontrollkommisjonen

Vi ser at behovet for å sikre større organisatorisk avstand mellom klinikk og kommisjon og at behovet for å sikre en større grad av enhetlig praksis for landets kontrollkommisjoner understøtter utvalgets forslag om én felles kontroll- og overprøvingsinstans med egne tilsynsutvalg som ivaretar den pasientnære velferdskontrollen.

Erfaringen fra sykehuset Østfold er likevel at kontrollkommisjonene ivaretar sin funksjon med legitimitet, både gjennom regelmessig tilstedeværelse i seksjonene for samtale med pasientene samt gjennom god kunnskap om grunnleggende vilkår for tvangsbruk i psykisk helsevern.

En større organisatorisk avstand mellom kontrollfunksjon og sykehus kan således ikke medføre at eksisterende praksis som innebærer at kontroll- eller tilsynsmyndighetene regelmessig må møte pasientene på institusjonene blir fjernet eller redusert.

2. Økt frivillighet

I klinikk for psykisk helsevern, Sykehuset Østfold, jobbes det systematisk etter en overordnet målsetting om økt frivillighet i behandlingen jf Regional plan for økt frivillighet..

Erfaringer etter arbeid med lokal plan for redusert og riktig bruk av tvang sier oss at denne målsettingen må etableres allerede på kommunenivå. Det vil derfor være et sentralt moment for å redusere bruk av tvang i spesialisthelsetjenesten at tilgjengelige og fleksible helsetilbud med tilstrekkelig faglig kompetanse finnes på kommunalt nivå for pasienter som opplever en akutt forverring i sin psykiske helsetilstand. Dette vil i sin tur bidra til at pasientene får hjelp raskere og at

PostadresseSykehuset Østfold
Klinikk for psykisk helsevern
Klinikkledelsen
1603 Fredrikstad**Besøksadresse**Veum allé 3
Fredrikstad
Org.nr.
NO 983 971 768 MVA**Telefon**

69 95 85 23

Telefaks

69 95 25 90

E-postadresse

Ragnhild.Tranøy@so-hf.no

Internettwww.sykehuset-ostfold.no

hjelpen gis i et miljø hvor de er kjent. For spesialisthelsetjeneste vil dette kunne bety en reduksjon i antall tvangsinnleggelses av pasienter som allerede er kjent i hjelpeapparatet.

3. Kompetansekrav for beltelegging og fastholding

Utvalget foreslår en generell heving av formell kompetanse for personale som gjennomfører blant annet fastholdinger og beltelegginger ved at dette skal være oppgaver som kun tilligger autorisert helsepersonell.

Vi har tre innspill til dette forslaget:

1. Kompetansekravet bør spesifiseres ytterligere og gjøres uavhengig av kravet om autorisert helsepersonell da en autorisasjon i seg selv ikke sikrer at medarbeideren har den nødvendige kunnskap på dette området.

Det er her snakk om intervensjoner som krever stor faglig bevissthet hos de ansatte, men hvor det i dag ikke finnes noen offentlig utdanningsinstitusjon som særlig vektlegger denne samlede kunnskapen. Klinikken/eksksjonene er derfor avhengig av private aktører og egne medarbeidere for å få satt denne erfaringsbaserte kunnskapen i system.

Utdanning som skal sikre god faglighet ved denne type intervensjoner bør forslagsvis vektlegge relasjonskompetanse som tar utgangspunkt i forbyggende intervensjoner og tiltak. I tillegg bør det vektlegges grunnleggende kunnskap om de etiske aspektene ved bruk av belter og fastholding. Og til sist en vektlegging av den mest etiske og hensiktsmessige tekniske gjennomføringen av de ulike tiltakene.

2. Hverken sosionomer, barnevernpedagoger eller førskolelærere er autoriserte helsearbeidere, og i BUP- institusjoner er det mange barnevernpedagoger og førskolelærere som gjennomfører fastholdinger. Skulle fastholding forbeholdes de autoriserte helsearbeidere så vil det rive grunnen under miljøterapeutoppgaver mht fastholding i alle BUP – institusjoner, og beltelegging i de institusjoner som har hjemmel for dette. Da vil en måtte ansette kun sykepleiere og vernepleiere som miljøterapeuter. Dette vil svekke den tverrfaglige tilnærmingen i møte med denne pasientgruppen.

3. Det må være en leders ansvar og myndighet å sørge for forsvarlig bemanning. Og vurdere hvilken faglig bakgrunn/autorisasjon som det er behov for i den aktuelle seksjon.

4. Ungdoms rettssikkerhet

Ungdom mellom 12 og 16 år er i en juridisk gråsoner med hensyn til bruk av tvang etter lov om psykisk helsevern. Utkast til ny lovgivning bør derfor tydeliggjøre vilkår og rettigheter for denne gruppen som blir såkalt "frivillig" lagt inn, men hvor innleggelsen skjer etter samtykke fra foresatte. For ungdom som selv ikke vil legges inn, vil dette i mange tilfeller oppleves som reell tvang. Det er også behov for å etablere en særskilt registrering- og rapporteringspraksis for denne gruppen.

Det synes etter dette som svakhet ved utredningen at utvalget ikke har hatt særskilt kompetanse vedrørende barn og unge (jf kapittel1, side 12).

5. Antatt samtykke hvor personen ikke er beslutningskompetent

Det er en oppfatning hos oss at det i praksis vil være vanskelig å tillegge pasientene en mening som om de hadde vært friske. Etablering av en slik praksis styrker etter vårt syn ikke pasientenes rettssikkerhet.

6. Suicid

Det er støtte for utvalgets forslag om å lempe kravet om sinnslidelse hvor pasienten legges inn på grunn av suicidfare.

Vår dato
03.01.2012

7. Harmonisering av gjeldende lovverk for kommune/spesialisthelsetjeneste

I lys av at kommunehelsetjenesten nå skal overta flere av spesialisthelsetjenestens oppgaver vil det være gunstig for å sikre en enhetlig praksis at gjeldende lovverk for pasienter som får tvungen oppfølging i eller utenfor institusjon i større grad blir harmonisert.

Med vennlig hilsen

Irene Dahl Andersen
klinikkdirektør
Klinikk for psykisk helsevern,
Sykehuset Østfold

Ragnhild Tranøy
klinikkrådgiver
Klinikk for psykisk helsevern,
Sykehuset Østfold